

ЯСНІСТЬ ТА ДОСТАТНІСТЬ РОЗКРИТТЯ КОМП'ЮТЕРИЗОВАНИХ ВИНАХОДІВ: МАТЕМАТИКА ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ

Історія штучного інтелекту починається ще з XVI століття, зі спроб Леонардо да Вінчі створити обчислювальну техніку. Штучний інтелект (artificial intelligence, AI) — це здатність механічної системи отримувати, обробляти та застосовувати отримані знання та вміння. Основною метою його створення на початкових порах була допомога людині при здійсненні певної роботи, аби полегшити її або взагалі замінити, економлячи при цьому час - були створені обчислювальна техніка, винаходи у сфері мореплавства, промисловості. Комп'ютерні технології та мобільний зв'язок змінили світ.

У прикладній сфері патентні експерти стикаються з новим формулюванням формул, відповідно, і з новими питаннями стосовно патентоздатності. Одну з причин можна побачити у важливості, якої набуває штучний інтелект у технічному розвитку. Тому заявнику/винахіднику необхідно шукати захист прикладних винаходів AI.

Винаходи AI вважаються комп'ютеризованими винаходами (СІ) і, отже, всі керівні принципи для експертизи в Патентному відомстві щодо СІ також застосовуватимуться до пов'язаних з AI винаходів. Експерт повинен буде зосередитися на «звичайних» вимогах як ясність (частина восьма статті 12 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (далі – Закон)), достатність розкриття (частини сьома та восьма статті 12 Закону) та винахідницький рівень (частина сьома статті 7 Закону).

Структура формули в таких винаходах - хоча можливі різні структури формули винаходу - зазвичай починається з пункту способу. Типовий набір пунктів формули:

1. Комп'ютеризований спосіб, що включає етапи А, В, С.
2. Пристрій обробки даних, що містить налаштований процесор для виконання етапів способу за пунктом 1.
3. Комп'ютерний програмний продукт, що містить інструкції, які, при виконанні програми комп'ютером, змушують комп'ютер виконувати спосіб за пунктом 1.
4. Зчитуваний комп'ютером носій, що містить інструкції, які, при виконанні комп'ютером, змушують комп'ютер виконувати спосіб за пунктом 1.

Формула винаходу повинна бути функціонально обмежена своїм призначенням, явним чи неявним чином, відповідно до формул усіх категорій комп'ютеризованих винаходів. Існує два основних види формул, а саме: формули фізичної сутності (продукт, пристрій) і формули діяльності (процес, застосування). Тлумачення виразів із визначенням призначення залежить від категорії.

Крім того, у заявці на винахід AI-винахід має бути розкритий достатньо чітко та повно, таким чином, щоб його міг здійснити фахівець у цій галузі.

Винахід, заснований на використанні AI в технічній сфері, може бути визначений результатом, якого необхідно досягти.

Якщо штучний інтелект визначений у формулі, то важливо перевірити, чи:

- вхідні дані AI чітко визначені,
- вихідні дані AI чітко визначені,
- AI використовується для керування технічним процесом/пристроєм.

Якщо принаймні один із перших двох критеріїв не виконується, тоді ознаки відсутні, маємо висновок щодо відсутності суттєвих ознак (якщо відсутні ознаки можна знайти в описі) або відсутності розкриття винаходу.

Якщо AI використовується для контролю бізнес-діяльності, то AI не може сприяти технічному характеру формули (виключення з патентоздатності або відсутність винахідницького рівня).

Висновок. Сьогодні стало нормальним те, що штучний інтелект пише книги чи картини, однак без автора в традиційному розумінні отримати захист прав неможливо. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» виключає комп'ютерні програми із патентованих об'єктів. Правила складання, подання і розгляду заявки на винахід (корисну модель) в Україні є застарілими і не відображають аспектів AI, тому лише комплексний підхід (зміни до законодавства й удосконалення експертизи) дасть можливість вирішити цю проблему.